

DABA CILVĒKS PIEMINEKĻI

LATVIJAS DABAS UN PIEMINEKĻU AIZSARDZĪBAS
BIEDRĪBAS RAJONA NODAĻAS LAPPUSE

Cik ir gulbju?

Sogad PSRS notiek paugurknābju gulbju uzskaitē. Ūdens-tilpnes apseko vismaz divas reizes (no maija līdz augustam).

Ipaši reta suga ir ziemēju gulbji, tie jekļauti Latvijas PSR «Sarkanajā grāmatā». Cik viņu ir? Busim vēlīgi! Kā pazīt šo gulbi? Peldošs ziemēju gulbis kaklu tur taisnāk izslietu, spārnus cēši piekļauj ķermenim. Knābja pamatdaļa un iemaukti tam ir dzeltenī un nav paugura. Lidojumā bieži dzirdama

skala balss — melodiskas, trompetei līdzīgas skaņas.

Zinās par visiem gulbjiem apkopo Latvijas PSR Zinātnu akadēmijas Bioloģijas institūts un Mežsaimniecības un mežrūpniecības ministrija līdz 15. augustam. Tātad — par novērojumiem ziņojiet savai dabas aizsardzības pirmorganizācijai vai Latvijas Dabas un pieminekļu aizsardzības biedrības rajona nodaļai.

T. VILCANE

Katram kokam savs liktenis

To es atcerējos pie kāda Valakas rajona ceļa, kur ir dzīva satiksme. Tur uzcelts piemineklis, uz kura pamatnes pacelas varena priekšējā stubra daļa. Šis priekšmūšs ir gandrīz 400 gadu. Piemēram, 1905. gada revolūcijas dienās milzīgās priekšējās galotnē, kas bija redzama daudzās verstīs tālu, ne vienu reizi vien plīvoja sarkanais karogs. Bet koks beidza dzīvot, un cilvēki tam uzcēla pieminekli, izsakot pateicību par visu, ko tas savā ilgajā mūžā padarījis.

Mūsu republikā joprojām zaļo vairāk nekā 1000 dižkoku — priežu, ozolu, gobu un vīksnu. To vidū ir unikāli eksemplāri, kas pārsteidz ar savu dīvaino formu. Aug arī siltuma mīļotāji

«iecelotāji», kuriem Baltija ir kļuvusi par otru dzimteni. Tie ne vien padara ainavu neatkarotamu, bet arī izraisa īpašu zinātnisku interesi. Sie koki palīdz zinātniekiem — botāniķiem un mežkopjiem — atbildēt uz ļoti svarīgiem jautājumiem. Piemēram, cik ilgi Latvijā dzīvo dažādas koku sugas? Kā koku pašsajūtu ietekmē augsne, reljefs un mikroklimats? Bet meža ilgdzīvotāju sēklas un no tām izaudzētie stādi ir nenovērtējams materiāls selekcionāriem, kas cenšas uzlabot priežu un egļu, ozolu un līpu īpašības. Tāpēc vācie un rētie koki ir nemti stingrā uzskaitē, tos saudzē un sargā cilvēki un likums

LATINFORM korespondents

Absolventu aleja

1987. gada izlaidums Aglonas vidusskolas vēsture ieies kā jaunas tradīcijas iedibinātājs. Šī gada absolventi nāca ar priekšlikumu — veidot jaunu aleju. Dienā, kad tiks saņemtas apliecināšanas par vidusskolas beigšanu, audzēkņi iesādis trīs ozoliņus.

Skatīto Aglonas dabu gleznainā Čiriša krastā pēc gadiem bagātinās arī Absolventu aleja. Un tas ir likumsakarīgi, jo mīlestība un pietate pret dabu šeit nāk jau no

bernu dienam. Velak to nostiprina skolā gūtas zināšanas un audzinātāju piemērs. Daba ir ne tikai jāsaudzē, bet arī jāveido, jo tā ir vide, kurā pašiem jādzīvo.

Šī gada izlaiduma labākais absolventis, kura zināšanas ir novērtētas ar sudraba medaļu, Aleksandrs Bogdanovs un klases audzinātājs Juris Čakuls iesāda pirmo ozoliņu topošajā Absolventu alejā.

I. PLICA teksts un foto

Drosmīgās ekipāžas diena Aglonā

Daugavpils sekcija «Poisk» kopā ar pilsētas komjaunatnes komiteju rīkoja gadskārtējo akciju «Drosmīgo ekipāžu dienas», kura vēltāja lidotāju varoņdarbiem Lielā Tēvijas kara laikā.

29. jūnijā grupa šīs akcijas dalībnieku kopā ar kritušo lidotāju radniecīgiem apmeklēja Aglonas brāļu kapus. Aizvadītajā gadā šeit tika pārnestas komjaunieša Mihaila Maksimovska vadītās ekipāžas locekļu mirstīgās atliekas.

Klātesošos uzrunāja Aglonas ciema padomes izpildkomitejas

priekšsēdētājs A. Bekis. Par sūrajām kara gadiem stāstīja pensionāre V. Gudļevska. Mitiņa dalībnieki ar klusuma brīdī godināja kritušo cīnītāju piemiņu. Daugavpils sekcijas «Poisk» vadītāja O. Kudrjašova iepazīstināja ar komjauniešu ekipāžas bojā ejas vēsturi, ar ilgo meklējumu gaitu, kura vainagojās panākumiem aizvadītajā gadā Bija pagājuši 45 gadi kopš krita komjaunieši lidotāji.

Starp šīs tikšanās dalībniekiem Aglonā bija kritušā lidotāja Borisa Lebedeva brālis Mi-

hails un arī Padomju Savienības Varonis M. Suhanovs. Kritušo lidotāju piederīgie kavējās atmiņās par varoņgajām kara dienām.

Uz mūžiem Aglonā «piezēmusies» drosmīgo ekipāža: pilots jaunākais leitnants Mihails Maksimovskis, stūrmanis Boriss Lebedevs un strēlnieks radists jaunākais seržants Zinovijs Makarovs.

A. GRZESĶEVICS,

Latvijas LKJS rajona komitejas sekretārs

Drosmīgās ekipāžas kapa piemineklis Aglonā.

Sūras kara dienas atceras pensionāre V. Gudļevska. J. SILICKA foto

Sāksim!

Šī gada 11. aprīlī rakstā «Ko atstāsim mantojumā?» mēs aplūkojām arhitektūras pieminekļu stāvokli rajonā. Pēc materiāla publicēšanas saņēmām īkai divas atbildes. Kaut arī pēc savas būtības tās bija tīras atrakstīšanās paraugi, mēs tās tomēr publicējam laikraksta 23. maija numurā. Bet — kā ir ar pārējo arhitektūras pieminekļu saglabāšanu un to izmantošanu? Pagaidām — klusums.

Rušonas katoļu baznīcas (Latgalē rets mūra baznīcas tips ar vienu torni) un bijušā klostera komplekss (18. gs. II puse — 19. gs.) ar žogu ir republikas nozīmes arhitektūras piemineklis. Arhitektūras piemineklis ir arī bijušās Rušonas muižas dzīvojamā ēka (1903.) un bijušās Kastīres muižas stallis (19. gs.).

Klostera ēkai nepieciešams remonts. Puse jumta seguma ir nomainīta, bet otra... Te nav notekcauruļu. Bojā ir ēkas apmales un pamati.

Muižas ēkas pašreizējais saimnieks ir Preiļu bērnu un jaunatnes sporta skola. Te ir izdarīts remonts. Bet celtniecības darbi turpinās. Ēka iegūš piebūvi. Šie celtniecības darbi nav saskaņoti ne ar rajona arhitektu, ne ar kultūras iestādēm. Vai par šo darbu lietderību nevajadzēja padomāt savlaicīgi?

Saprātīgi un veiksmīgi ir saglabāts bijušais Kastīres muižas stallis. Pēc virsbūves uzcelšanas saimniecība ir ieguvusi telpas ēdnīcai un sarkanajam stūrītim. Kopumā — apsaimniekots un saglabāts arhitektūras piemineklis.

Kosmētiskais remonts ir vajadzīgs vienam no vecākajiem un unikālākajiem arhitektūras pieminekļiem rajonā — Bērzgales katoļu baznīcai ar zvanu torni. Šeit jāatjauno arī žoga koka daļas.

Līdzās baltajai un staltai Aglonas baznīcai galīgi noplucis Egles ezera ūdenis spoguļoļas pabērna lomā atstātais bijušā klostera komplekss. Tā saimnieka loma pašlaik uzticēta rajona

dzīvokļu saimniecības pārvaldei. Rajona remontu un celtniecības pārvalde veic dzīvojamās ēkas remontdarbus. Pagaidām iespajds slinks Jūmtā ir palikušas lūkas, nav notekcauruļu, drūp celtnes apmales un pamati. Šeit unikāli piesārgota apkārtnē. Laikam tā šie izmilnātie cilvēki apļiecina savu piederību arhitektūras piemineklim. Ja jau tam ir maksas vērtība, tad par visu pārējo mēs arī parūpēsimies «skunstīgi». Jeb varbūt tā tiek apļicinātas pārliecinātu ateistu pozīcijas?

No Arendoles muižas apbūves kompleksa (19. gs.), kurā ietilpst dzīvojamā ēka, stālķūti un klēts, lietderīgi un pēc savas nozīmes izmanto vienīgi stālķūti, pareizāk sakot, to drupas, šie audzēto...rukšus. Individuālajā celtniecībā lieti noder arī bijušo celtnu izturīgie kriegeli. Šeit tas tiek darīts. Individuāli. Bet kolektīvi?

Kolektīvi «Dzintara» jauniešu spēkiem izvērtas dražas no bijušās muižas ēkas. Un tas patlaban arī viss. Vēji virina izdauzītos logus un durvis, lieti pūde sijas, griestus un grīdas, aizvadītās ziemas spalgaiss saļs radīja apjomīgu plaisu vienā no ēkas sienām. Bet te vēl vietām ir saglabājušies interesanti koka un

metāla veidojumi. Ēka pagaidām atstāta liktena varā (izņemot vienu vienīgu apdzīvotu istabīgu).

V. ROMANOVSKIS

Pie bērnu un jaunatnes sporta skolas bāzes top ēdnīcas piebūve (bijušā Rušonas muižas dzīvojamā ēka).

Bijušās Arendoles muižas ēka ir vēl saglabājama.

I. PLICA foto

